

**Materialet fra det 2. konsultasjonsmøtet mellom regjeringen og KS
24. april 2019**

1	Det 2. konsultasjonsmøtet i 2019	2
2	Tverrgående temaer	2
2.1	Digitalisering/innovasjon.....	3
2.2	Lavutslippssamfunnet.....	6
2.3	Velferdssamfunnet.....	10
2.4	Et inkluderende kompetansesamfunn	12
3	Kommunesektorens oppgaver og tjenester	19
3.1	Arbeids- og sosialdepartementet	19
3.2	Helse- og omsorgsdepartementet.....	20
3.3	Kommunal og moderniseringsdepartementet.....	20
3.4	Kunnskapsdepartementet.....	22
4	Kostnadsberegningssaker	24
4.1	Nye Kostnadsberegningssaker.....	24
5	Lovmedvirkningssaker	26
5.1	Nye lovmedvirkningssaker	26
6	Bilaterale avtaler	27
6.1	Status bilaterale avtaler.....	27
7	Orienteringssaker	28
7.1	Kommunal- og moderniseringsdepartementet.....	28

Vedlegg:

- a) Oversikt over kostnadsberegningssaker i konsultasjonsåret 2019
- b) Oversikt over lovmedvirkningssaker i konsultasjonsåret 2019
- c) Oversikt over bilaterale samarbeidsavtaler per april 2019

1 Det 2. konsultasjonsmøtet i 2019

Tema og forberedelser

Hovedtema for det 2. konsultasjonsmøtet er reformer og utbygging av det kommunale tjenestetilbudet. Møtet gir dermed departementene anledning til å konsultere og informere KS om aktuelle saker. KS gis anledning til å komme med synspunkter, merknader eller innspill til enkeltsakene og til arbeidet med det samlede økonomiske opplegget for kommunesektoren kommende budsjettår. Enkeltsaker vil kunne bli omtalt i kommuneproposisjonen for 2020 og i statsbudsjettet for 2020. Det er også aktuelt å omtale saker som skal fremmes i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2019 (RNB).

Departementene og KS har anledning til å drøfte saker i bilaterale møter. Problemstillinger og konklusjoner fra slike prosesser kan likevel tas opp på det 2. konsultasjonsmøtet. Det er et mål å løfte fram de viktigste sakene til behandling. Konsultasjonsmøtet er forberedt av et sekretariat sammensatt av KS og departementene.

Dokumentets innhold

I kapittel 2 framgår saker med sektoroverskridende temaer som partene har ønsket muligheten til å drøfte eller knytte kommentarer til på møtet. I kapittel 3 framgår andre saker som partene har ønsket muligheten til å drøfte eller knytte kommentarer til på møtet. Sakene er sortert etter ansvarlig fagdepartement.

I kapittel 4 omtales aktuelle kostnadsberegningssaker, og det gis en samlet oversikt over kostnadsberegningssaker i vedlegg a. I kapittel 5 omtales ordningen med lovmedvirkning. Oversikt over lovmedvirkningssaker står i vedlegg b.

I kapittel 6 omtales status for prosesser knyttet til reforhandling og forslag om nye bilaterale avtaler. En oversikt over alle bilaterale avtaler ligger som vedlegg c. Kapittel 7 omtaler saker som det i utgangspunktet ikke er lagt opp til å drøfte på møtet, men som departementene og KS har ønsket informasjon om i dokumentet.

Les mer om konsultasjonsordningen på Kommunal- og moderniseringsdepartementets hjemmesider på regjeringen.no og ks.no.

2 Tverrgående temaer

I materialet til det 2. konsultasjonsmøtet i 2018 ble det gjort noen strukturelle endringer som en prøveordning. Konsultasjonsmøtet ble innledet med noen få utvalgte sektoroverskridende temaer til politisk debatt. Hensikten var å tilrettelegge bedre for politisk drøfting i møtet.

Partene ønsker å videreutvikle ordningen. Innretningen av materialet er derfor endret, slik at KS' innspill i hovedsak er sortert inn under fire tema. Det er utarbeidet skriftlige innspill fra departementene under noen av temaene. Endringene vil bli evaluert etter møtet.

2.1 Digitalisering/innovasjon

Innspill fra KS

Digitaliseringsstrategien for offentlig sektor

KMD jobber med utvikling av en digitaliseringsstrategi for hele offentlig sektor som strekker seg fram til 2025, og vil dermed berøre de fleste departement og underliggende etater, i tillegg til kommunal sektor. Strategien skal peke ut retning og prioritere tiltak for å operasjonalisere digitaliseringspolitikken for hele offentlig sektor i tråd med føringene i Digital agenda. Strategien skal etter planen ferdigstilles innen medio-juni. KMD har invitert KS til et samarbeid i utarbeidelse av strategien, og har en ambisjon om at KS v/ styreleder og digitaliseringsministeren sammen underskriver innledningen til strategien.

I det andre konsultasjonsmøtet i 2018 tok KS opp behovet for bedre samstyrings- og samhandlingsmodeller, for å sikre helhet og sammenheng i digitaliseringsarbeidet i offentlig sektor. KS mener at digitaliseringsinitiativ i for stor grad er preget av sektortenkning fra statens side, og at tilpasning til og konsekvenser for kommunal sektor i for liten grad er vurdert. KS og KMD jobber videre på administrativt nivå med temaet styring og samordning, med sikte på omtale i digitaliseringsstrategien.

Følgende prinsipper bør ligge til grunn som samstyringsprinsipper:

- Likeverdighet og innflytelse
- Representativitet
- Tidlig involvering

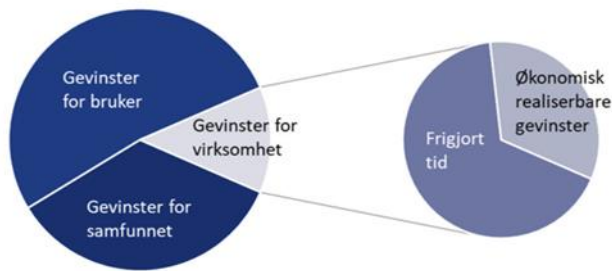
For økt gjennomføringskraft i digitaliseringsarbeidet bør det vurderes å lage en egnet politisk arena innenfor konsultasjonsordningen for å følge opp tiltakene i digitaliseringsstrategien og andre høyt prioriterte digitaliseringstiltak, med understøttende arenaer på administrativt nivå.

Finansiering

Digitaliseringsprosjekter er avhengig av flerårig budsjettering for å kunne gjennomføres effektivt og med kvalitet. KS1-ordningen – som ofte innebærer midlertidig stans i arbeidet – er i dag i liten grad tilpasset denne typen utviklingsprosjekter, særlig når beslutningene i tillegg knyttes opp til rammebevilgninger gjennom den årlige budsjettprosessen. Digitale infrastrukturprosjekter er kanskje enda mer samfunnskritiske enn annen offentlig infrastruktur, men kan samtidig være vanskelig å kommunisere inn i en politisk prioriteringsdiskusjon. Dette hemmer tempoet i modernisering og omstilling av offentlig sektorsamfunnet.

KS mener det bør utredes alternative tilnærminger til finansiering av digitalisering og digital infrastruktur, der behovet for forutsigbarhet og effektive gjennomføringsmodeller ivaretas

bedre enn i dag. Gjerne med utgangspunkt i modeller tatt i bruk innen samferdselssektoren.

Når finansieringsmodeller for digitaliseringsprosjekter etableres, er det sentralt at innføringskostnader også for kommunal sektor er vurdert, at modellene tar hensyn til at gvinster ikke kan høstes før løsningene er reelt innført, og at kostnadene knyttet til drift og forvaltning av løsningene er ivaretatt. KS mener at der gevinstberegninger er utgangspunktet for fordeling av kostnader mellom stat og kommune, må beregningene ta utgangspunkt i mulighetene til å realisere disse gevinstene i praksis. Eksempelvis er samfunnsøkonomisk nytte for innbyggere og næringsliv sjelden synonymt med mulighet for å realisere disse gevinstene i budsjettene i kommunal sektor.

Digital infrastruktur for alle innbyggere

Det forventes at kommunesektoren utvikler digitale tjenester til innbyggere og næringsliv og tar i bruk teknologi i tjenesteytingen, for eksempel velferdsteknologi. Næringslivet har gjennom Digital 21 anskueliggjort behovet for trådløs tilgang og bredbånd som virkemiddel for næringsutvikling og digital omstilling av næringslivet. For at digitaliseringen og teknologibruken skal være hensiktsmessig, må det etableres digital infrastruktur som gjør det mulig for både offentlig tjenesteyting, næringsliv og innbyggere å ta tjenester og teknologi i bruk, også mobilt. Dette er også viktig for sikring av samfunnsikkerhet og beredskap. Kommunesektoren bør ha en selvstendig plass i arbeidene med å utrede hvordan det kan legges til rette for dette.

KS forventer å delta i diskusjonen om hvor stort det statlige bidraget til økt bredbåndsutbygging (i bakken eller mobilt) må være for at det skal være et tilstrekkelig tempo i utbyggingen og at alle innbyggere reelt får mulighet for tilgang til internett i hjemmet. Nasjonalt breibandråd (består av fylkeskommuner) gir uttrykk for at behovet er på minst 400 MNOK årlig for å kunne nå regjeringens egne ambisjoner. Det innebærer en dobling av bevilgningsnivået i 2019, hvor Stortinget i sitt vedtak doblet regjeringens opprinnelige bevilgningsforslag.

KS mener at Telenors varslede utfasing av kobbernettet gjør nødvendig økt satsing og fremdrift på dette området kritisk.

Bedre samhandling i og med helse- og omsorgstjenesten

Helse og omsorg utgjør en vesentlig del av kommuneøkonomien, og er den sektoren som står overfor de største omstillingsutfordringene i årene fremover. Noen av de viktigste satsingene for kommunesektoren er derfor innenfor e-helseområdet, og da er det merkelig at de aller

viktigste tiltakene for kommunal sektor er utelatt og ikke prioritert med egne bevilgninger i statsbudsjettet for 2019.

Bedre samhandling i helsetjenesten er helt nødvendig for både pasientsikkerhet og for å sikre pasientene sammenhengende tjenester av god kvalitet, men også for å utnytte ressursene i en samlet helsetjeneste bedre enn i dag. Nøkkelen til å sikre god samhandling ligger i til enhver tid å ha tilgang til nødvendige pasientopplysninger, slik at riktig behandling kan gis uavhengig av hvor pasientene befinner seg. Helsepersonell skal ha enkel og sikker tilgang til pasient- og brukeropplysninger, innbyggerne skal ha tilgang på enkle og sikre digitale tjenester og data skal være tilgjengelig for kvalitetsforbedring, helseovervåking, styring og forskning.

Det høyest prioriterte tiltaket fra kommunal sektor er anbefalt realisering av en innbygger en journal gjennom løsning for «nasjonal helhetlig samhandling og felles kommunal journal». Realisering av tiltaket dreier seg i bunn og grunn om etablering av helt nødvendig og i dag manglende felles samfunnskritisk infrastruktur på helseområdet, og det forventes at dette gjennomføres som særskilt satsing i statsbudsjettet for 2020, og at tilgrensede initiativ av betydning for realisering også prioriteres.

Kommunesektoren er samtidig opptatt av – i tråd med føringene fra Digital Agenda – at offentlige tjenester og ikke minst digitale løsninger utvikles med innbyggeren i sentrum. Det har derfor vært et viktig og sentralt innspill for kommunesektoren at løsningen skal tilrettelegge ikke bare for samhandling mellom kommune og spesialisthelsetjenestene, men også for samhandling med innbyggeren selv og med de andre offentlige tjenestene helsesektoren må samhandle med for å levere gode og helhetlige tjenester i tråd med innbyggerens behov. Dette er derfor et tiltak av betydning også for andre departement.

Leverandørutviklingsprogrammet bør forlenges

KS er enig i regjeringens ambisjon om at offentlige anskaffelser er et viktig virkemiddel for å stimulere til innovative klima- og miljøløsninger, og i så måte være en drivkraft for utvikling av norske bedrifter. Samarbeidet om innovative anskaffelser bør både videreføres og utvikles til i enda høyere grad å koble offentlige anskaffelser med næringsutvikling. Her har kommunal sektor vært en aktiv bidragsyter så langt og ønsker å være det også i fortsettelsen da kommunesektoren står for en vesentlig del av de offentlige investeringene i både bygg og anlegg.

Leverandørutviklingsprogrammet har vist seg som et potent samarbeid på tvers av offentlig og privat sektor og et treffsikkert virkemiddel for å bidra til både det grønne skiftet, næringsutvikling og offentlig innovasjon. KS er glad for at regjeringen i Meld. St. 22 (2018–2019) *Smartere innkjøp – effektive og profesjonelle offentlige anskaffelser* varsler en videreføring av tilskuddet til programmet også etter 2019.

Forskning for innovasjon og utvikling i kommunal sektor

Kommunerelevant og praksisnær forskning kan spille en viktig rolle i å utvikle nye løsninger i kommunal sektor. Kommunene selv viser stor interesse for rådgivning og forskningsstøtte til sine innovasjonsprosjekter, men investeringen i kommunerelevant kunnskapsutvikling og forskningsinnsats i, mot og for kommunal sektor er for lav og møter ikke behovet i tjenesten,

en erkjennelse som KS deler med forskningsrådet. Innen helse og omsorg er det særlig store skjevheter i ressursbruk på forskning mellom primær- og spesialisthelsetjenestene. Forholdet i dag er 1 til 9, noe som gjør at forskningsbasert kunnskap mangler på viktige områder. I tillegg til sektorspesifikke forskningsinnsatser, har kommunene også behov for tverrsektoriell forskning, der helhetlige tjenesteforløp og komplekse sammenhenger i den reelle driftsvirkelighet overskrider tradisjonelle fag- og temainndelinger. Det er viktig at kommunene selv i større grad definerer sine forskningsbehov, og dyktiggjør seg i å bestille, eie og bruke forskningsbasert kunnskap.

KS mener at satsingen på forskningsprogrammer som ForKommune må forsterkes, og at anbefalingene fra Kommunenes strategiske forskningsorgan innen helse må følges opp med satsingsmidler for nødvendig kunnskapsløft for primærhelsetjenesten.

Perspektivmeldingen og behovet for radikal innovasjon

Perspektivmeldingen adresserer behovet for radikal omstilling og innovasjon i offentlig sektor. I statsbudsjettet er det de senere år synliggjort hvilket økonomisk handlingsrom kommunesektoren selv kan skape gjennom effektivisering av tjenesteytingen.

KS vil som svar på dette i løpet av 2019 etablere partnerskap for innovasjon for kommunal sektor, der radikale (system-) innovasjoner – også på tvers av forvaltningsnivå og fagsektorer - skal være en viktig oppgave. Regjeringen inviteres til – sammen med KS – å identifisere områder hvor slike innovasjoner er mest påkrevd, samt å bruke forsøksordningen for å gi riktige rammebetingelser for utprøving.

KS vil påpeke at også sentrale myndigheter tydelig anerkjenner behovet for radikal omstilling og innovasjon i kommunesektoren. Samtidig begrenses handlingsrommet gjennom økt grad av detaljstyring, bemanningsnormer, kompetansekrav og andre reguleringer som i praksis står i veien for å tenke helt annerledes i måten tjenester kan ytes på og gevinstrealisering i praksis. Dette framstår som et paradoks i politikikutviklingen.

Innspill fra KS slutt

2.2 Lavutslippssamfunnet

Innspill fra KS

Gjennom Paris-avtalen har verdens nasjoner blitt enige om å arbeide for å begrense økningen i den globale oppvarmingen til godt under 2 grader, og å tilstrebe en begrensning til 1,5 grader. FNs Klimapanel (IPCCs) spesialrapport om oppvarming på 1,5 grader viser at forskjellen i skadevirkningene mellom 2 og 1,5 graders oppvarming er meget store, både økologisk, økonomisk og sosialt. Skal oppvarmingen kunne begrenses til 1,5 grader, må verdens samlede utslipp kuttes med 45 prosent innen 2030. Dette vil kreve nye, radikale tiltak i de fleste land.

Som ledd i Paris-avtalen skal Norge kutte 40 prosent innen 2030, målt mot 1990, i felles måloppnåelse med EU. Norge er i forhandlinger med EU om slik felles gjennomføring. EU-Kommisjonen signaliserer i sitt forslag til klimastrategi for 2050 at EU vil øke sitt klimamål til 45 % kutt innen 2030.

Norge skal melde inn nye klimamål til FN innen 2020. På bakgrunn av IPCC-rapporten og EUs klimastrategi er det grunn til å tro at også de norske klimamålene for 2030 vil bli skjerpet. Gjennom Granavolden-plattformen har regjeringen økt sitt mål for kutt i ikke-kvotepliktige utslipp i dette samarbeidet, til 45 prosent. I tillegg fastslås det at kuttene skal tas innenlands. Disse kuttene vil først og fremst bli tatt i transportsektoren. Dette er kutt som kommunesektoren i stor grad kan være med å realisere gjennom virkemidler som sektoren har ansvaret for.

Omstilling av kommunesektoren til et klimatilpasset lavutslippssamfunn

Kommunesektoren både kan og ønsker å være en viktig samarbeidspartner for regjeringen i arbeidet med å nå sentrale klimamål. Derfor mener KS at det vil være viktig å drøfte hva som konkret må til for at kommunene og fylkeskommunene skal intensivere omstillingen til et lavutslippssamfunn.

Kommunesektoren er i gang med radikale utslippskutt. Gjennomføring av byvekstavtalene, investeringer i el-ferger og krav til utslippsfri anleggsdrift er tre eksempler på dette. Flere av tiltakene er basert på et omfattende samarbeid mellom forvaltningsnivåene, næringslivet, organisasjoner og andre aktører.

Innfasingen av el-fergene, hvor fylkeskommunene har vært avgjørende, regnes som et av de beste eksemplene på et grønt skifte her i landet. Samtidig har de fylkeskommunene som har satset på dette fått vesentlig økte driftskostnader, kostnader som nå går utover andre satsinger som for eksempel el-busser. En utredning som Menon og TØI har gjort for KS viser at disse driftsutgiftene vil øke ytterligere fram til 2030. Framskaffelse av driftsmidler til slike satsinger er dermed en viktig klimasak. Slik finansieringen av driften av kollektivtrafikken er organisert, vil det være naturlig at de økte driftsmidlene bevilges over KMDs budsjett.

KS vil peke på at dette vil være midler for nødvendig finansiering av en omstilling til fossilfrie- og/eller nullutslippsløsninger, i tråd med Stortingets og regjeringens mål om fossilfri kollektivtrafikk innen 2025. Slike driftsmidler vil også bidra til oppnåelse av regjeringens ambisjon om å halvere utslippene fra transportsektoren innen 2030.

Dette perspektivet gjelder også flere tiltaksområder som kommunesektoren kan påvirke. Det blir derfor viktig for kommunesektoren å bli en del av de klimastrategiene som regjeringen ved KLD nå skal utvikle og melde inn til FN.

En nylig gjennomført evaluering av Klimasats-ordningen viser at den i vesentlig grad bidrar til å få på plass nye, innovative klimatiltak i kommunesektoren og framskynde gjennomføringen av dem. Årets søknadsrunde viser dessuten at det nå i økende grad søkes om tiltak som bidrar både til utslippskutt og omstilling til et lavutslippssamfunn. Oppslutningen om ordningen er samtidig sterkt økende. I år kom det inn 574 søknader, 221 flere enn i fjor. For årets avsatte beløp på 200 millioner kroner er det søkt om tiltak for 577 millioner kroner. Ordningen bør derfor både forlenges og forsterkes i en ny femårsperiode fra 2020. For planleggingen i kommunesektoren er det viktig at regjeringen gir et signal om dette allerede nå.

Klimatilpasning

Mange departementer må forholde seg til klimatilpasning og naturskadeproblematikk. Dette framgår også av regjeringserklæringen, der klimatilpasning blant annet omtales innenfor Justis- og beredskaps-, Olje- og energi- og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, i tillegg til Klima- og miljødepartementet. Det påpekes bl.a. et behov for et sterkere samarbeid med kommunesektoren slik at den settes bedre i stand til å håndtere nye utfordringer. KS verdsetter dette positive signalet i regjeringserklæringen om et forsterket samarbeid, og deltar svært gjerne i det.

KS har ved ulike anledninger tatt til orde for en opptrappingsplan for finansiering av klimatilpasning, herunder større overvannstiltak. Vi ber om at en innretning og mulige løsninger for å finansiere en slik opptrapping, utredes og drøftes i et samarbeid med KS og kommunesektoren.

KS er enig i at god planlegging er avgjørende når nye tiltak iverksettes. Hovedutfordringen knytter seg imidlertid til allerede utbygde områder. Mer enn 160 000 boliger ligger ifølge NVE i flom- og skredutsatte områder. I dag brukes betydelige beløp på å reparere skader etter naturhendelser. Forebyggende sikringstiltak gjennomføres i mindre grad enn ønskelig. Slike sikringstiltak kan i mange sammenhenger avverge skader med påfølgende reparasjonsbehov på bebyggelse og infrastruktur og hindre tap av menneskeliv. Det er økt oppmerksomhet om behovet for å gjennomføre slike forebyggende tiltak men finansieringen er så langt ikke tilstrekkelig. NVEs oversikt over nødvendige sikringstiltak for enkelttiltak over 5 millioner kroner i eksisterende bebyggelse er nå oppjustert fra 2,5 til 3,9 milliarder. Lista er justert som følge av bedre kartlegging, nye flom- og skredhendelser og nye søknader fra kommunene. Kost/nytteberegningene som NVE har lagt til grunn for sine tiltak viser en nytte på 1,5 til 8 med et snitt på 3. Arbeidet med å gjennomføre forebyggende sikringstiltak er også god økonomi og må derfor styrkes. KS har derfor både overfor regjering og Storting bedt om at arbeidet med forebyggende sikringstiltak i samsvar med NVE sitt forslag årlig får en merbevilgning på 200 millioner over 10 år, noe som vil være et vesentlig bidrag for å avhjelpe det akutte behovet i mange kommuner.

Kommunesektoren er selvassurandør for egen infrastruktur, og naturhendelser kan medføre store og ujevnt fordelte kostnader. I dag dekkes slike skader av egenandeler og skjønnsmidler når dette tildeles. KS har tidligere utredet en ny finansierings- og forsikringsordning for slike skader basert på solidarprinsippet og vi viser til vår invitasjon om et samarbeid med å finne fram til en bedre forsikrings- og finansieringsordning for kommunal infrastruktur.

Vannforvaltning

KS er fornøyd med at fylkeskommunene fortsatt skal være vannregionmyndighet. Vi er også tilfreds med at regjeringen i sin nye plattform slår fast at den vil styrke norsk vannforvaltning og følge opp vannforskriften. KS vil understreke nok en gang at vannområdekoordinatorer på kommunalt nivå spiller en avgjørende rolle for å skape deltagelse i planprosessene, og aktivisere kommuner, regional stat og organisasjoner. Det er behov for et stabilt finansieringsgrunnlag for dette. Riksrevisjonen (2016) har påpekt at kommunenes deltagelse i vannforvaltning bør bedres. Blant annet har også en rapport fra Menon (2017) dokumentert at vannområdekoordinatorer på kommunalt nivå spiller en avgjørende rolle for å skape deltagelse i planprosessene, og få plass nødvendige tiltak fra alle sektormyndigheter. Det er

sterkt behov for at noen holder tak i prosessene på lokalt nivå for å sikre kontinuitet i arbeidet over tid. Årlige bevilgninger til Miljødirektoratet, som KS har måttet jobbe for å øke i hvert statsbudsjett de siste årene, gir ikke de stabile rammevilkårene for å kunne ansette prosjektledere som fylkeskommunene og kommunene trenger.

Alle oppgaver som pålegges kommunesektoren må fullfinansieres. Det gjelder også arbeidet etter vannforskriften. KS mener at å innlemme et forsterket tilskudd til vannforvaltning i rammetilskuddet til kommunal sektor er mest formålstjenlig ut fra behovet for forutsigbarhet og en enklere, og mer kostnadseffektiv finansieringsordning.

Innspill fra KS slutt

Innspill fra Klima- og miljødepartementet

Målet om at Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050 er lovfestet i klimaloven. I klimaloven er det et mål om å redusere klimagassutslippene i 2050 i størrelsesorden 80 til 95 pst. Det følger av Granavolden-plattformen at regjeringen har et mål om at utslippene skal reduseres med 90-95%. Det må til en betydelig omstilling i grønn retning for å bli et lavutslippssamfunn, og også kommunene og fylkeskommunene må bidra. Det er derfor viktig at man i beslutninger allerede i dag tar hensyn til målet om å bli et lavutslippssamfunn. Dette for å bl.a. hindre innlåsing av infrastruktur med lang levetid som ikke er i tråd med det langsiktige målet.

Arealbruksendringer – f.eks omdisponering av skog eller myr til andre formål - gir klimagassutslipp og negative konsekvenser for naturmangfold og økosystemtjenester. Omdisponering av jordbruksarealer kan øke presset for nydyrking av karbonrike arealer som skog og myr. Effektiv arealbruk kan hindre slik omdisponering. Arealbruken bør ivareta prinsippet om å benytte den anvendelsen av jorden som gir høyest samfunnsverdi, inkludert klimahensyn på kort og lang sikt. Det er krevende å vurdere klimakonsekvensen av beslutninger om utbygging, ettersom det ofte gjelder små, fragmenterte arealer. Man bør derfor ta i betraktning at det er summen av enkeltbeslutninger om omdisponering av skog eller myr som fører til betydelige klimagassutslipp. Effektiv arealbruk og god samordning med transportsystemer er viktig for å møte overgangen til lavutslippssamfunnet.

Diskusjonspunkter:

- Hvordan skal/ønsker kommuner og fylkeskommuner å bidra til arbeidet med å omstille Norge til et lavutslippssamfunn?
- Hvordan kan vi forhindre innlåsing av infrastruktur med lang levetid som ikke er forenlig med målet om å bli et lavutslippssamfunn?
- Hvordan kan kommunene gjennom arealplanlegging og mer effektiv arealbruk bidra til redusert nedbygging av karbonrike arealer som skog og myr?

Innspill fra Klima- og miljødepartementet slutt

2.3 Velferdssamfunnet

Innspill fra KS

KS støtter hovedmålsettingen i regjeringsplattformen om å skape et bærekraftig velferdssamfunn gjennom å omstille norsk økonomi, skape vekst og flere jobber, bygge infrastruktur i hele landet, fremme det grønne skiftet og sikre flere ben å stå på. KS støtter også beskrivelsen av at sosial bærekraft er avhengig av små forskjeller, tillit mellom folk og redusert fattigdom. Utenforskap bidrar til at folk mister muligheter til å skape sitt eget, gode liv. En god skole og kunnskap er det viktigste for å skape muligheter for alle. Dette bør være hovedretningen i folkehelsepolitikken. KS støtter også satsingen på aldersvennlige lokalsamfunn som vi mener er et godt forebyggende tiltak for å møte demografiendringen fremover i tid.

Arbeidsrettede tiltak, god integrering, trygge og gode boforhold, gode helsetjenester og inkludering i fritidsaktiviteter er viktig for å bekjempe fattigdom. Regjeringens mål er at ingen skal være bostedsløse, at alle skal ha et trygt og godt sted å bo og tilgang til gode, rimelige offentlige tjenester. Dette er mål som også KS stiller seg bak.

Det er i kommunesektoren forutsetninger for gode liv skapes. Folkehelseprogrammet, hvor regjeringen og KS er partnere, er et viktig bidrag for å redusere sosial ulikhet og bidra til bedre forutsetninger for å inkludere barn og unge i samfunnet. Den store fordel er at programmet er langsiktig og gir mulighet til varig endring. Programmet kan med fordel styrkes for å gi alle regioner og kommuner bedre muligheter til å delta i programutviklingen.

KS deler regjeringens mål om å skape bedre tjenester for mennesker med utviklingshemming. I kommunesektoren er det flere områder som kan styrkes, men mer faglært arbeidskraft nær brukerne er et viktig tiltak. Vi mener derfor at i videreføringen av kompetanseløft 2020 så bør det etableres et eget rekrutteringstilskudd for vernepleiere som kan sikre mer fagkompetanse nær brukerne.

Det er også et potensiale for å få frem beste praksis bedre, og spre nye og bedre løsninger i kommunesektoren. KS kan bidra med et kvalitetsnettverk i kommunesektoren for å løfte beste praksis for tjenester til utviklingshemmede.

Vakt- og beredskapsordninger i kommunesektoren

Kravene til vakt- og beredskap innen helse, omsorg og barnevern er skjerpet over tid. Kravene er kommet i form av endringer i lov eller forskrift, eller (som i barnevernet) gjennom en tolkning av gjeldende lov. I tillegg virker retningslinjer og annet veiledningsmaterieell skjerpende på forventningene til kvalitet og tilgjengelighet i de ulike ordningene. Samtidig endrer statlige instanser sin organisering, uten at konsekvenser for kommunenes muligheter til å organisere en forsvarlig beredskap er drøftet. Det er behov for en drøfting av den totale vakt- og beredskapsbelastningen i kommunal sektor, og utilsiktede virkninger av endringer også som følge av endringer i statlig organisering.

KS har gjennomført en FOU på området og ønsker å peke på følgende: Kravene til de ulike ordningene stilles separat for hver tjeneste/sector. De er lite koordinert fra nasjonale myndigheters side, og det er lite oppmerksomhet på de samlede utfordringene kommunen står overfor. Dagens lovkrav gir begrensede muligheter for samordning av de ulike pålagte oppgavene.

To eksempler på tjenester med nylig skjerpede krav er legevakt og barnevern. Formalisert døgnberedskap i barnevernet er vanskelig å organisere, og FoU-rapporten dokumenterer stor variasjon i kostnader. 19 kommuner har svart på hvilke kostnader de har; variasjonen er fra 40 til 340 kroner per innbygger under 18 år. Det er ofte få ansatte å fordele beredskapen på, og utrykningstida blir fort lang når flere kommuner skal samarbeide.

Selv om utredningen, som er gjort på oppdrag fra KS, gir innsikt i noen av de sentrale kravene til helse- omsorgs- og barnevernberedskap og hvordan kommunene løser dem, er det behov for en større og mer helhetlig gjennomgang, som også inkluderer brann og redning, sykehus, politi og andre aktuelle instanser. KS vil derfor anbefale at regjeringen tar initiativ til en helhetlig gjennomgang av vakt- og beredskapsordninger som kommunesektoren har ansvar for. Hensikten med gjennomgangen, ut over å dokumentere sumeffektene av innskjerpede krav over tid, vil kunne være å kartlegge muligheter for bedre samordning og samhandling både innenfor gjeldende krav og ved justeringer i formelle krav, ut fra en samlet kost/nyttevurdering.

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Baldersheim mfl (2019) viser at selvstyret i Norge er styrket i perioden 2015-2019. Men rapporten påpeker også at reguleringen av kommunene har blitt stadig mer finmasket og kompleks.

Granavoldenplattformen fastslår tydelig at: «statlig detaljstyring og byråkrati må reduseres og mer makt og myndighet må desentraliseres til lokalsamfunn og deres folkevalgte.» Punktene i regjeringsplattformen når det gjelder BPA er av en slik art at de går lengre i å definere hvordan ordningen skal fungere ned på detaljnivå enn noen annen ordning innenfor helse- og omsorgsfeltet. Hvis punktene fra regjeringsplattformen gjennomføres slik de står, vil ordningens skjønnsvurderinger bli borte. Tjenesten skal standardiseres og ikke lenger være underlagt mulighet for kommunal prioritering. Når for eksempel flytting mellom kommuner ikke skal påvirke timetallet som er innvilget, og ordningen skal defineres som et «likestillingsverktøy heller enn en helseordning», vil også hensynet til andre brukere som får praktisk bistand, men ikke i en brukerstyrt ordning, bli svært vanskelig å håndtere.

KS ønsker også å påpeke at hensynet til bærekraftige helse- og velferdstjenester slik det er angitt i Perspektivmeldingen, må vurderes i større grad ved de løsningene som velges. Punktene i regjeringsplattformen er av en slik art at det er sannsynlig at kostnader til ordningen vil økes, med begrensede muligheter for kommunene til å styre kostnadsutviklingen selv. Også i en standardisert utvidet statlig ordning er det sannsynlig at kostnadene vil øke. I Sverige ble det nedsatt et offentlig utvalg som skulle foreslå endringer i lovverket knyttet til assistanse for å skape en bærekraftig tjeneste, etter en voldsom

kostnadsvekst. Gitt at BPA utvides som en plikt i en kommunal løsning også til personer over 67 som er i ordningen, må toppfinansieringsordningen for ressurskrevende kommunale tjenester også utvides tilsvarende.

Det er mulig å se for seg en fremtidig BPA-ordning som ivaretar regjeringsplattformens utvidelser som en statlig rettighetsstyrt ordning i stedet for dagens kommunale ansvar. I så fall vil midlene til formålet måtte trekkes fra kommunerammen etter en kostnadsberegning basert på dagens regelverk, og overføres til den statlige forvaltningsansvarlige enheten. Innenfor en kommunal ansvarsmodell forutsetter rammefinansieringsprinsippet enten at skjønnelementet i ordningen beholdes, eller at staten aksepterer fullt finansielt ansvar for de faktiske merkostnader som statlig detaljstyring av BPA-ordningens innretning vil medføre. KS vil anbefale at regjeringen i oppfølgingen av løftene i regjeringsplattformen drøfter dette nærmere. Det kan for eksempel gjøres i den utredningen som regjeringsplattformen varsler, hvor både hensynet til brukerne, hensynet til å kunne gi effektive, helhetlige offentlige tjenester og hensynet til den langsiktige bærekraften i offentlige finanser inngår.

Innspill fra KS slutt

2.4 Et inkluderende kompetansesamfunn

Innspill fra KS

Felles mål og ambisjoner

Regjeringsplattformen uttaler at et trygt og fleksibelt arbeidsmarked med lav arbeidsledighet og høy sysselsetting er avgjørende for å sikre velferdssamfunnets bærekraft og hindre utenforskap. Plattformen sier videre at inkluderingsdugnaden, integreringsløftet og ny kompetansepolitikk er regjeringens virkemidler for å sikre at folk ikke støtes ut av arbeidslivet og at flere inkluderes.

KS stiller seg bak de overordnede målene i regjeringens inkluderingsdugnad og integreringsløftet. Det har stor betydning for kommunene at flest mulig inkluderes i arbeids- og samfunnsliv. Flere må jobbe, også for å opprettholde bærekraften i velferdssamfunnet. Rett kompetanse, tilpasset arbeidslivets behov er også avgjørende for sysselsettingen både i offentlig og privat sektor.

Fra et kommuneperspektiv handler inkludering imidlertid om mer enn deltakelse i ordinært arbeid. Det handler også om å legge til rette for bred inkludering på en rekke arenaer. Flest mulig gjennom utdanningsløpet, flere nyankomne innvandrere og flyktninger rustet til et kompetanseintensivt arbeidsliv og et arbeidsliv som forhindrer frafall, er ambisjoner som KS gjerne vil fortsette å arbeide sammen med regjeringen for å nå.

Det lokale fortrinnet

Kommunesektoren kan gjennom sine ulike roller som tjenesteleverandør, lokal folkevalgt myndighet og arbeidsgiver bidra til at flere som står utenfor blir inkludert i arbeidslivet.

Kommunesektoren er en stor arbeidsgiver med behov for faglært arbeidskraft. Kommunene er også samfunnsaktører som vil bekjempe utenforskap i alle betydninger av ordet.

Målet med inkluderingsdugnaden er å gi flere som står utenfor arbeidslivet en mulighet til å komme inn og delta på en ordinær arbeidsplass. Ved ordinære ansettelser må nødvendigvis kommunesektoren forholde seg til de alminnelige spillereglene i arbeidslivet, definert gjennom lov, forskrift og avtaleverk. I likhet med hva som gjelder for private og statlige arbeidsgivere, vil utgangspunktet for enhver ansettelse i kommunesektoren være behov for en særskilt kompetanse, som også i kommunesektoren i økende grad blir spesialisert. Kommunesektorens egen vurdering av kompetansebehov for å kunne yte tjenestene er da avgjørende, men i økende grad innrammes også dette av formelle kompetansekrav som Stortinget har vedtatt skal gjelde for kommunal sektor. I gjennomføringen av inkluderingsdugnaden kan ikke kommunene velge å se bort fra disse rammene for ansettelser. KS legger til grunn at også regjeringen anerkjenner disse rammene for det kommunale engasjementet i inkluderingsdugnaden.

Kommunesektoren er imidlertid gjennom sine mangfoldige oppgaver velegnet som treningsarena for å utvikle kompetanse – faglig så vel som relasjonell - som potensielle arbeidsgivere vil etterspørre.

Kommunesektoren kan skape gode, tilrettelagte kvalifiseringsløp som kan kombinerer de ulike rollene og bidra både til inkludering og å dekke et arbeidskraftbehov. Slike treningsarenaer er mange kommuner opptatt av å utvikle og forsterke. Samarbeid mellom kommuner, fylkeskommuner og NAV om tilpassede kvalifiseringsløp som både gir fagutdanning og relevant arbeidserfaring er svært gode eksempler å bygge videre på og utvide handlingsrommet for. Samarbeidsprosjektet Menn i Helse, som mottar statlig finansiering, er et svært godt eksempel på dette. KS er glad for å kunne være samarbeidspart i prosjektet «Vi inkluderer» sammen med de øvrige partene i arbeidslivet og NAV, og vil her bygge på de erfaringer som kommunesektoren allerede har som inkluderingsarena.

Høyere helse- og sosialfaglige utdanninger

Et godt system for høyere utdanning er en forutsetning for et velfungerende arbeids- og næringsliv. KS støtter at regjeringen vil øke investeringene i universiteter og høyskoler, og satse på kunnskap og forskning. En slik satsing vil komme hele samfunnet til gode.

Kommunesektoren har behov for god dialog og samhandling med universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) om faglig innhold og kapasitet for utdanninger, men også på gjennomgående temaer.

Både Arbeidsgiverundersøkelsen (NIFU, mars 2019) og KS' arbeidsgivermonitor viser at grunnutdanningene gir en god faglig kompetanse, men at arbeidsgiverne i økende grad etterspør andre og mer generiske kompetanser, så som evne til tverrfaglig samarbeid og kommunikasjon, innovasjon eller det å løse oppgaver på nye måter, det å tilegne seg kompetanse og lære i arbeid. Arbeidstakere må kunne håndtere et mer teknologiintensivt arbeids- og samfunnsnivå, med store krav til omstilling og livslang læring.

Kommunene konkurrerer ofte med store statlige virksomheter som helseforetak, Bufetat og NAV om profesjonsutdannet personell. For at kommunene skal være i stand til å løse stadig

økende og mer kompliserte oppgaver i framtiden, er de avhengige av å «vinne» denne konkurransen om kompetent personell. Det betyr at det ikke er tilstrekkelig å øke investeringene i universiteter og høyskoler, uten at man samtidig sørger for at både forskning og utdanning får tydeligere preg av og innretning mot de kommunale tjenestene.

Regjeringen ønsker å legge til rette for at studenter i større grad kan få relevant arbeidspraksis under studiene. Det må innebære å tilrettelegge for mer og bedre praksis i de kommunale tjenestene – og økt innflytelse på så vel forskning som utdanning regionalt og lokalt.

Flertallet av kommuner og fylkeskommuner har inngått ulike samarbeidsavtaler med universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren). Et godt og systematisk samarbeid mellom kommuner og utdanningsinstitusjoner er en forutsetning for å kunne tilby studentene gode praksisstudier og å kunne utvikle denne delen av studiene videre

Kommunenes strategiske forskningsorgan (KSF) overleverte nylig en rapport hvor det blant annet foreslås en struktur og en finansieringsmodell for et kunnskapssystem for helse- og omsorgsfeltet i kommunene, og vurderer at dette på sikt også vil kunne fungere godt for en bredde av oppgaver, herunder også innovasjon og utdanning.

Regjeringen vil legge frem en stortingsmelding om samarbeid mellom arbeidsliv og høyere utdanningsinstitusjoner, med vekt på praksis. Vi ser fram til denne, og ønsker å bidra med innspill til arbeidet basert på den kunnskapen vi har etter dialog fra våre medlemmer og erfaringer fra arbeidet med Lærerutdanning 2025.

Barnehagen og grunnopplæringen

Et viktig grunnlag for deltakelse i samfunns og arbeidsliv legges i barnehagen og grunnopplæringen. For mange barn og unge sliter. Det er fremdeles for mange som ikke gjennomfører videregående opplæring og som ikke gis likeverdige muligheter til å gripe de muligheter fremtidens arbeidsliv byr på. Det fremgår av regjeringsplattformen at Regjeringen ønsker å bygge «et lag rundt eleven som inkluderer lærere, spesialpedagogiske ressurser og skolehelsetjeneste». Man vil videre forbedre det spesialpedagogiske støttesystemet slik at barn får raskere og bedre hjelp og at fagkompetansen kommer barna til gode, gjøre endringer i støttesystemet slik at mer spesialpedagogisk og annen relevant kompetanse er til stede i barnehage og skole, tettere på barn og elever og gjennomgå regelverk og andre tiltak for å sikre at flere barn og elever får inkluderende spesialpedagogisk oppfølging av lærer med relevant kompetanse. Dette vil være viktige elementer i den varslede stortingsmeldingen om tidlig innsats og inkluderende fellesskap.

KS støtter forslaget om et lag rundt eleven og ønsker at dette laget også skal omfatte barn før skolestart. Det vil si et lag rundt barn og unge både i barnehage og grunnopplæring. Laget som må bygges rundt barn og unge består i hovedsak av kommunale tjenester. KS har gjennomført en casestudie i hva politisk og administrativ ledelse i kommuner og fylkeskommuner gjør for å dreie PPTs arbeid slik at dette blir et støttesystem der barn og unge får raskere og bedre hjelp, og for at fagkompetansen som PPT besitter kommer nærmere barnehage og skole. Prosjektet peker på viktigheten av lokal forankring og ledelse for å få til endring. Det viser også at man ikke bare ønsker å endre PPTs arbeid, men også å bygge lag rundt eleven der flere velferdstjenester for barn og unge inngår. Når ledelse ser ut til å være et

kjernepunkt, blir det viktig for KS at det finnes rom for dette. Gjennom å gi kommunesektoren mulighet til å organisere tjenestene ut fra lokale muligheter og behov, mener KS at regjeringens overordnede ambisjoner for barn og unges oppvekst og læring, har større sjanse for å lykkes.

Innspill fra KS slutt

Innspill fra Arbeids- og sosialdepartementet

Inkluderingsdugnaden

Regjeringen har tatt initiativ til en inkluderingsdugnad for å få flere av dem som står utenfor, inn i arbeidslivet. Målgruppen for dugnaden er personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en som sliter med å komme seg i jobb.

I inkluderingsdugnaden skal offentlige og private aktører jobbe sammen, på tvers av ulike sektorer. Dugnaden vil pågå i hele regjeringsperioden, og skal bidra til å:

- Senke terskelen inn i arbeidslivet og gjøre det lettere for arbeidsgivere å ansette personer fra inkluderingsdugnadens målgrupper.
- Videreutvikle og styrke tilbudet for arbeidssøkere med psykiske lidelser og/eller rusproblemer slik at flere kan delta i arbeidslivet samtidig som de mottar medisinsk oppfølging.
- Styrke mulighetene for tilrettelagt opplæring slik at flere kvalifiseres til arbeid.

I 2019 ble arbeidet under inkluderingsdugnaden styrket med i alt 125 mill. kroner. Midlene skal gå til flere markedskontakter i NAV og tettere oppfølging av personer med psykiske helseutfordringer. Det er også midler gitt til helsemessig oppfølging innen IPS (Helse- og omsorgsdepartementet) og bedre opplæringstilbud, blant annet modulbasert fagopplæring (Kunnskapsdepartementet). Satsing innenfor aksene arbeid/helse/ kompetanse er sentral i inkluderingsdugnaden.

Partene i arbeidslivet er viktige samarbeidspartnere. Det er også brukerorganisasjonene. Det er ønskelig at kommunene spiller en aktiv rolle, både i kraft av å være tjenesteleverandør og samfunnsutvikler, men først og fremst som store arbeidsgivere. Flere gode eksempler på inkludering i arbeidslivet er hentet fra kommunesektoren, og mange kommuner gjør et godt inkluderingsarbeid i dag. Det kan likevel være på sin plass å utfordre kommunene til å bidra enda mer med sikte på å ansette flere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en.

Regjeringen har bestemt at staten skal gå foran i inkluderingsarbeidet. Det er satt mål om at fem prosent av de nyansatte i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Kommunal- og moderniseringsdepartementet arbeider nå med å legge til rette for at statlige virksomheter kan nå dette målet, og vil i løpet av våren sende flere forslag til endringer på høring – i forskrift for statsansatteloven.

Vi oppfordrer kommunene til å ta mulige grep som kan fjerne unødige hindringer og bidra til økt inkludering av dugnadens målgrupper i kommunal sektor.

Innspill fra Arbeids- og sosialdepartementet slutt

Innspill fra Kunnskapsdepartementet

Lære hele livet, integreringsstrategien og fylkeskommunene som sterkere kompetansepolitisk aktør

Regjeringen ønsker at fylkeskommunene skal være en strategisk planlegger for den samfunnsmessige utviklingen i sin region. Områder som kompetansepolitikk, utdanningspolitikk, næringspolitikk, regional planlegging og integrering bør ses i sammenheng. Dette betyr at fylkeskommunen bør ta en rolle som går utover rollen som skoleeier for videregående opplæring og fagskoler. Regjeringen har uttalt at den ønsker at fylkeskommunene skal bli en sterkere kompetansepolitisk aktør. Regjeringens arbeid med kompetansereformen Lære hele livet og arbeidet med integreringsfeltet er begge relevante prosesser å ta opp med KS. Begge disse politiske prosessene vil stille andre forventninger til fylkeskommunene i fremtiden.

I Meld. St. 6 (2018-2019) *Oppgaver til nye regioner* la regjeringen vekt på at det er et mål at fylkeskommunene skal bidra til bedre samsvar mellom etterspørsel etter arbeidskraft i arbeidslivet og den enkeltes bruk av egen kompetanse. Fylkeskommunene skal sørge for bedre tilgang på kompetent, kvalifisert og relevant arbeidskraft i det regionale arbeidsmarkedet. Fylkeskommunene må derfor ta en aktiv rolle overfor de som tilbyr utdanning, fra universitet og høyskoler til egne og private fagskoler, videregående skoler og frivillige, kommersielle og andre kompetansetilbydere i fylket.

Fra 2020 vil fylkeskommunene spille en nøkkelrolle for å realisere regjeringens mål om at flere skal få formell utdanning og kvalifisering (jf. regjeringens integreringsstrategi tiltak 21: Legge til rette for at flere får tilbud om formell kvalifisering, også som en del av introduksjonsprogrammet). De skal også få et tydeligere ansvar for å tilrettelegge fag- og yrkesopplæringen til innvandrere. I tråd med Meld. St. 6 (2018-2019) *Oppgaver til nye regioner* skal fylkeskommunene blant annet utarbeide regionale kompetanseplaner som omfatter flyktninger og innvandreres behov for opplæring.

En rolle som sterkere kompetansepolitisk aktør kan ivaretas på forskjellige måter og vil avhenge av lokale og regionale forhold. Det er imidlertid gode eksempler på fylkeskommuner som gjennom etableringen av nye møteplasser, som regionale kompetansefora, og utarbeidelse av regionale kompetansestrategier har kommet videre i arbeidet med å kartlegge arbeidslivets kompetansebehov og formidle dette behovet til ulike utdanningstilbydere.

Diskusjonspunkter:

- På hvilken måte mener KS at fylkeskommunene kan ivareta det strategiske ansvaret for samfunnsutviklingen i sin region?

- Hvilke virkemidler er det fylkeskommunene råder over i dag som de i større grad kan bruke strategisk for å oppnå sine mål for regionens utvikling?

Utfordringer om integrering

Introduksjonsloven gir i dag kommunene et stort handlingsrom til å legge til rette for individuelt tilpassete introduksjonsprogram. Evalueringer av kommunens arbeid viser at mange kommuner ikke bruker det handlingsrommet som ligger i loven, og langt på vei gir to-årige standardiserte program for alle. En brukerundersøkelse gjort av Fafo viser også at det er tendenser til at de kommuneansatte har svært lave ambisjoner på vegne av den enkelte deltaker.

Diskusjonspunkter:

- Kan KS si noe mer om hvordan dere mener at et større handlingsrom skal bidra til at flere flyktninger kan få en varig tilknytning til arbeids- og samfunnslivet?
- Kan KS komme med noen eksempler på integreringsmål dere mener vil føre til at flere får en varig tilknytning til arbeids- og samfunnslivet?
- Hvordan mener KS vi skal jobbe for at alle som kommer til Norge i arbeidsfør alder skal komme ut i arbeidslivet i større eller mindre grad?

Innspill fra Kunnskapsdepartementet slutt

Innspill fra Kulturdepartementet

Kulturpolitikken bidrag til et inkluderende kompetansesamfunn

Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida* (kulturmeldingen) skisserer den overordnede politiske retningen for kulturpolitikken fremover, beskriver prioriteringer for å utnytte handlingsrom i kulturlivet og presenterer nye nasjonale kulturpolitiske mål. Målene skal synliggjøre at kulturpolitikken er en nasjonal satsing, der virkemidler og tiltak både på statlig, fylkeskommunalt og kommunalt nivå inngår.

Hovedbudskapet i meldingen er at kunst og kultur er yringer med samfunnsbyggende kraft og at et rikt og variert kulturliv er en forutsetning for ytringsfrihet og et velfungerende demokrati. Deltakelse i kulturaktivitet er berikende for den enkelte, og innebærer også at man blir vant til å møte et mangfold av meninger og ytringsformer. Slik kan kulturlivet fremme toleranse og forståelse for andre, og skape refleksjon og innsikt om verdier, identitet og samfunn. Kunst har en sentral rolle i det moderne samfunnet, ved at den gir oss et mangfold av opplevelser og setter dagsorden.

KS har møtt familie- og kulturkomiteen i Stortinget til alminnelig høring av kulturmeldingen. I oppsummeringen av høringsuttalelsen på KS' hjemmesider heter det blant annet: "KS ønsker sterke, inkluderende, kulturelle lokalsamfunn. Det nås best gjennom styrket samhandling mellom forvaltningsnivåene, et styrket lokaldemokrati og engasjement på kulturfeltet, og

tiltak basert på lokale og regionale ønsker og behov. Dette vil være et sterkt fundament for en helhetlig nasjonal kulturpolitikk for framtida."

Barne- og ungdomskulturmelding

Regjeringen har satt i gang arbeidet med en barne- og ungdomskulturmelding, hvor kulturskole skal inngå. Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet samarbeider om meldingen, som etter planen legges frem høsten 2020.

Meldingen vil blant annet ta for seg barn og unges deltakelse i kulturaktiviteter, og se nærmere på virkemidler som kan gjøre kulturtilbud tilgjengelig for enda flere barn og unge. Meldingen vil primært omhandle statlige virkemidler og tiltak, men det er også relevant å omtale arbeidet som foregår lokalt og regionalt. Kulturskolen er ett eksempel, det frivillige kulturliv et annet.

Ett av de nasjonale målene i kulturmeldingen er "Tilgjengelighet og deltakelse". Det er viktig at alle barn og unge får mulighet til å delta i kunst- og kulturlivet. Staten har færre virkemidler enn kommunene for å nå denne målgruppen, og er avhengig av tett dialog med KS for å inkludere flere barn og unge i kulturskole og andre kulturfritidstilbud.

Oppfølging av frivillighetsmeldingen

Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig* omtaler frivillig sektor som en avgjørende arena for inkludering. Bred og høy deltakelse i frivilligheten er et mål for å sikre tillit, fellesskap, beredskap, likestilling, kompetanse og velferd. Frivilligheten er også en viktig aktør for å fremme inkludering. På en rekke områder har frivillige organisasjoner aktiviteter som bidrar til å integrere nyankomne innvandrere, til å bekjempe ensomhet og til å gi folk kompetanse.

Frivilligheten finner sted i lokalsamfunnene, og for å oppnå bred deltakelse må det legges til rette for en levende frivillighet der innbyggerne får holde på med det som gir livene deres mening i fellesskap med hverandre. Det offentlige skal ikke legge seg opp i hvordan innbyggerne velger å utøve sin frivillige aktivitet, men legge til rette for at det finnes en frivillighet de alle kan finne sin interesse og at det er enkelt å være frivillig.

Som vist i Meld. St. 10 (2018–2019) er det noen grupper som faller systematisk utenfor frivilligheten. Det er nødvendig med målrettede tiltak for å senke terskelen og få med flere i frivillig aktivitet. Økonomi skal for eksempel ikke være til hinder for at barn og unge deltar. I regjeringens politiske plattform heter det at regjeringen vil: "Innføre et «fritidskort» for alle barn fra 6 til fylte 18 år som kan benyttes til å dekke deltakeravgift på fritidsaktiviteter etter mønster fra ordningen på Island. Ordningen skal være ubyråkratisk og det skal være mulig for kommunene å legge på en lokal andel."

Diskusjonspunkter:

- Hvordan kan kulturarenaene styrkes som kompetanse- og inkluderingsarenaer?
- Hvordan kan kommuner og fylkeskommuner legge til rette for skapermangfold, innholdsmangfold og brukermangfold i kulturlivet?

- Hvordan kan vi få til et godt samarbeid med kommunene slik at alle barn og unge gis mulighet til å delta i kulturskole og andre kunst- og kulturfritidsaktiviteter?
- Hvordan kan vi få til et samarbeid mellom staten og kommunene om fritidskortet?
- Hvilke andre virkemidler kan bidra til bred deltakelse i frivilligheten?
- Hvordan kan kommuner og fylkeskommuner bidra til en sterk, selvstendig og mangfoldig frivillighet?

Innspill fra Kulturdepartementet slutt

3 Kommunesektorens oppgaver og tjenester

3.1 Arbeids- og sosialdepartementet

Innspill fra KS

Utvidelse av aktivitetsplikten for sosialhjelpsmottakere

I henhold til Granavolden-plattformen ønsker regjeringen å utvide aktivitetsplikten for sosialhjelpsmottakere til også å gjelde mottakere over 30 år, med klare unntak. KS legger til grunn at også dette forslaget kostnadsberegnes og kompenseres i kommunerammene, etter mønster fra innføringen av aktivitetsplikt for mottakere under 30 år.

Innspill fra KS slutt

Svarmerknad fra Arbeids- og sosialdepartementet

I Granavolden-plattformen er følgende omtalt om aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere:

- "Utvide aktivitetsplikten for sosialhjelpsmottakere til også å gjelde mottakere over 30 år, med klare unntak."
- "Stille krav om å delta i norskopplæring for mottakere av økonomisk sosialhjelp, som på grunn av manglende norskerdigheter ikke er selvhjulpne."

Departementet tar sikte på å gjennomføre kostnadsberegninger før en ev. ikrafttredelse, hvor KS vil bli involvert. Saken vil ellers måtte håndteres i de ordinære budsjetrundene.

Svarmerknad fra Arbeids- og sosialdepartementet slutt

Innspill fra KS

Endringer i regelverk for arbeidsavklaringspenger og økte sosialhjelpstgifter

KS har klare indisier fra medlemskontakt på at innstramminger i regelverket for arbeidsavklaringspenger har medført økte sosialhjelpstgifter for kommunene allerede i 2018. NAV anslår nå at veksten i sosialhjelpstgifter fra 2017 til 2018 som skyldes innstramminger i vilkår for forlengelse av AAP-perioden er på 170 mill. kr. KS legger til grunn at ASD og KS

ser på dette sammen, som grunnlag for regjeringens videre budsjettarbeid, jf. tidligere enighet om dette.

Innspill fra KS slutt

Svarmerknad fra Arbeids- og sosialdepartementet

Endringene i regelverket for arbeidsavklaringspenger trådte i hovedsak i kraft for nye tilfeller fra 1.1.2018. Det er enighet mellom departementet og KS om å kartlegge i hvilken grad endringene i regelverket for arbeidsavklaringspenger har betydning for kommunenes utgifter til økonomisk stønad, jf. omtale i Prop. 74 L (2016-2017). Det er videre lagt til grunn at eventuelle større merutgifter for kommunene skal kompenseres. Prosessen er igangsatt, og det er avholdt møter mellom departementet og KS.

Svarmerknad fra Arbeids- og sosialdepartementet slutt

3.2 Helse- og omsorgsdepartementet

Innspill fra KS:

Granavoldenplattformens likeverdsreform

Granavoldenplattformens likeverdsreform har to hovedelementer, sterkere lovfestede rettigheter til koordinering av hjelpetilbud til familier med barn med spesielle behov, og utvidede rettigheter til brukerstyrt personlig assistent (BPA). BPA-forslagene er særskilt omtalt overfor. KS forventer at konsultasjonsordningens mekanismer – kostnadsberegning og lovmedvirkning – tas i bruk i det videre arbeidet med realiseringen av en likeverdsreform.

Innspill fra KS slutt

Svarmerknad fra Helse- og omsorgsdepartementet

Formålet med likeverdsreformen er å sikre like muligheter til personlig utvikling, deltakelse og livsutfoldelse for alle. Utgangspunktet for reformen er at mennesker er forskjellige, men at alle har like stor verdi.

Det er Helse- og omsorgsdepartementet som koordinerer arbeidet med reformen, men det er det respektive departement som er ansvarlig for å følge opp saker på sine områder, herunder involvering av kommunesektoren ved KS i saker som berører kommunesektoren.

Svarmerknad fra Helse- og omsorgsdepartementet slutt

3.3 Kommunal og moderniseringsdepartementet

Innspill fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Tilfredsstillende norskkunnskaper av hensyn til helse, sikkerhet og kvalitet i tilbudet

KMD viser til følgende punkt i regjeringsplattformen der regjeringen vil:

"Stille nasjonale krav til tilfredsstillende norskkunnskap der det er nødvendig av hensyn til helse, sikkerhet og kvalitet i tilbudet, herunder i helsesektoren og i barnehager. Kommunene må som arbeidsgiver sikre at ansatte har nødvendig språkkunnskap for å ivareta sine oppgave, for eksempel gjennom kompetansehevede tiltak."

I barnehagen ble språkkravene skjerpet fra august i 2018 i form av krav til norskspråklig kompetanse i barnehageloven for både assistenter og barnehagelærere og styrere. I helsesektoren er språkkrav ivaretatt gjennom forsvarlighetskravene i helselovgivningen. I tillegg er det stilt språkkrav for å få autorisasjon for helsepersonell med utdanning fra land utenfor EU/EØS. Helsedirektoratet har laget en veileder om gode tilsetninger av helsepersonell (IS-2290) der arbeidsgiveransvaret er nærmere beskrevet.

KMD understreker behovet for felles innsats for å sikre at ansatte har tilfredsstillende norskkunnskap der det er nødvendig av hensyn til helse, sikkerhet og kvalitet i tjenestetilbudet.

Innspill Kommunal- og moderniseringsdepartementet slutt

Innspill fra KS

Bostøtte

En trygg og god bolig for alle er vesentlig for å kunne redusere ulikhet og sørge for gode samfunn. KS ønsker igjen å påpeke at selv om bostøtten er styrket for barnefamilier og indeksert fra og med 2017, er det betydelige behov for fortsatt styrking for og bedre nå målet om at alle skal bo trygt og godt. Bostøtten er et godt målrettet tiltak i så måte, som dessverre ikke er tilstrekkelig i dag for å møte behovene.

Innspill fra KS slutt

Svarmerknad fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

KMD deler KS' vurdering av bolig som et vesentlig gode i velferdssamfunnet, og av bostøtten som et godt og målrettet tiltak for å sikre alle mulighet til å bo godt og trygt. Regjeringen har i løpet av de seneste årene tatt viktige grep for å forbedre bostøtten. De mest grunnleggende endringene er innføringen av årlig oppdatering av satsene i regelverket, og overgangen til månedlige inntektsdata som grunnlag for beregningen. Bostøtten for barnefamilier har også blitt styrket flere ganger, ved at boutgiftstakene er hevet. Forbedringene som er gjort gir et godt grunnlag for videre utvikling av virkemiddelet, noe som jevnlig vurderes i de ordinære budsjettprosessene. Regjeringen sier i Granavolden-plattformen at den vil styrke bostøtten for barnefamilier, og at den vil sørge for en god bostøtteordning som er målrettet mot dem som trenger den mest.

Svarmerknad Kommunal- og moderniseringsdepartementet slutt

Innspill fra KS

Interreg

Interreg er et viktig program for kommunesektoren som har fungert godt over lang tid og bidratt til grensedbygging og styring av nordisk samarbeid. Erfaring viser at deltakelse i Interreg fungerer som opplæringsarena for europeisk samarbeid. Interreg bidrar til å bygge samarbeidskonstellasjoner som senere brukes til å gå inn i mer kompliserte/avanserte programmer, som Horistont2020.

Interreg-prosjekter gir mulighet til strategisk utviklingsarbeid med flere regionale og lokale aktører, som næringsliv, utdannings- og forskningsinstitusjoner og sivilt samfunn. Ved å ta i bruk felles verktøy, som smart spesialisering, kan man forvente økt potensiale for Interreg-samarbeidet mellom norske og europeiske aktører. Gjennom deltakelse i Interreg kan de nye regionene ta på seg en større koordinerende rolle og samle aktører i det internasjonale arbeidet i regionen.

Derfor mener KS at Norge må prioritere fortsatt norsk deltakelse i Interreg i den nye programperioden, særlig for å støtte opp om de nye fylkeskommunenes samfunnsutviklerrolle.

Innspill fra KS slutt

Svarmerknad fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Regjeringen har ennå ikke tatt stilling til Norges deltakelse i de ulike EU-programmene etter 2020.

KMD har imidlertid registrert at fylkeskommunene og KS vektlegger fortsatt deltakelse i Interreg og at mange fylkeskommuner har behandlet dette spørsmålet politisk. KMD har kommet langt i å samle inn grunnlag for en beslutning om eventuell videre deltakelse, og regjeringen vil ta en beslutning i god tid før neste programperiode starter (2021-2027).

Svarmerknad fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet slutt

3.4 Kunnskapsdepartementet

Innspill fra Kunnskapsdepartementet:

Karriereveiledning som fylkeskommunalt ansvar

I Granavolden-plattformen står det at regjeringen vil "[s]tyrke rådgivnings- og veiledningstjenesten, herunder gi fylkeskommunene og karrieresentrene en sterkere rolle i utdanningsvalg i grunnskolen, og videreføre en egen rådgiverutdanning."

Spesielt relevant i denne sammenhengen er karrieresentrene og deres rolle i kompetansepolitikken. Regjeringen er opptatt av fylkeskommunen som kompetansepolitisk aktør. Regjeringen vil styrke fylkeskommunen i denne rollen. Karriereveiledning er et viktig virkemiddel i kompetansepolitikken, som kan bidra til mindre feilvalg, omvalg og frafall i utdanningsløpet, og til at omstilling i arbeidslivet går raskere.

I forbindelse med regionreformen overføres derfor ansvaret for karriereveiledning i fylkene til fylkeskommunen, gjennom at midlene i tilskuddsordningen for fylkesvise partnerskap og tilhørende karrieresentra innlemmes i fylkeskommunenes frie midler. I 2019 utgjør

tilskuddsbeløpet totalt 34,5 mill. kroner. Fordelingen av tilskuddet kommer regjeringen tilbake til i statsbudsjettet for 2020.

I Meld. St. 6 (2018–2019) *Oppgaver til nye regioner*, ble det varslet at regjeringen vil vurdere en lovfesting av karriereveiledning. I mellomtiden er det viktig for regjeringen å etablere en politisk dialog med det fylkeskommunale nivået og KS om karriereveiledningens rolle i kompetansepolicen og fylkeskommunenes ansvar for dette.

I meldingen fremkommer det også at fylkeskommunene blant annet skal utarbeide regionale kompetanseplaner som omfatter flyktninger og innvandreres behov for opplæring. I tråd med regjeringens integreringsstrategi utredes det om ordningen med karriereveiledning i mottak skal utvides til nye målgrupper innenfor introduksjonsprogrammet.

Innspill fra Kunnskapsdepartementet slutt

Innspill fra Kunnskapsdepartementet:

Digitaliseringsarbeidet i kunnskapssektoren

Digitaliseringsarbeidet i kunnskapssektoren for barnehage og grunnsopplæring er forankret både i regjeringsplattformen og i en egen digitaliseringsstrategi for grunnsopplæringen (2017-2021).

Digitaliseringsarbeidet deles inn i to kategorier: 1) barn/elevs digitale kompetanse og 2) barnehagens/skolens bruk av teknologi og digitale ressurser. Sistnevnte kategori er særlig relevant for kommunene som barnehage- og skoleeiere da det fleste anskaffelsesbeslutninger fattes i skolene og i kommunene. Når det gjelder kompetansehevende tiltak, vil det være behov for økt kompetanse hos lærere og skoleledelse både innenfor kategori 1) og 2).

Det er særlig to pågående initiativer som vil være relevant for KS:

1. **Kartlegging av digital infrastruktur i skolen:** Under det bilaterale møte mellom KS og KD før jul ønsket statsråden en kartlegging av digital infrastruktur i skolen. Kartleggingen har som mål å få en bedre oversikt over infrastrukturtilstanden i skolen med fokus på digitale administrative løsninger og digitale enheter. Udir, KS og KD har allerede hatt det første møte i forbindelse med dette arbeidet. Udir sin Monitor 2019 undersøkelse, som skal gjennomføres på flere nivåer i april, vil være sentral i det videre arbeidet.
2. **Prøvegjennomføringssystem:** Udir er i gang med en anskaffelsesprosess for et nytt prøvegjennomføringssystem. Målet med prosjektet er at alle prøver og eksamener utvikles og gjennomføres i en ny, felles digital løsning. Elevene og eksamenskandidatene skal få en intuitiv og brukervennlig tjeneste hvor de kan få vist sin kompetanse på flere måter enn i dag. Noen av gevinstene ved anskaffelsen vil ligge hos kommunene og fylkeskommunene og Udir er i gang med å oppdatere sin gevinstrealiseringsplan.

Innspill fra Kunnskapsdepartementet slutt

4 Kostnadsberegningssaker

Rutiner for involvering av KS i arbeidet med kostnadsberegninger av statlig initierte reformer ble innført i 2007. Involvering av KS i slike beregninger skal bidra til å gjøre regjeringens beslutningsgrunnlag best mulig og tilrettelegge for en best mulig oppslutning om statlig initierte reformer i kommunesektoren. Rutinene er basert på rapporten Om kostnadsberegninger av statlig initierte reformer i kommunesektoren. Rapporten er tilgjengelig på www.regjeringen.no.

Kostnadsberegninger er et fast tema på konsultasjonsmøtene. Ordningen med å involvere KS i kostnadsberegninger har bidratt til større bevissthet omkring økonomiske og administrative konsekvenser av statlige tiltak rettet mot kommunesektoren. Ordningen innebærer å involvere KS ved kostnadsberegninger av oppgaveendringer og endringer i lover og forskrifter som har konsekvenser for kommunesektoren. Det vil alltid være nødvendig å foreta en skjønnsmessig vurdering av hvilke saker KS skal involveres i. Sentralt i en slik vurdering er bl.a. om arbeidet med reformen er kjent, reformens omfang og økonomiske størrelse, om det foreligger et godt grunnlag for å beregne økonomiske og administrative kostnader, og om involveringen vil innebære offentliggjøring av regjeringens interne budsjettarbeid eller prioriteringer. Involvering av KS skal ikke redusere regjeringens mulighet til å foreta helhetlige vurderinger og prioriteringer.

Det gis en statusoppdatering av pågående kostnadsberegningssaker i materialet ved behov. En oversikt over pågående arbeid og saker som er ferdigbehandlet i år, er gitt i vedlegg a.

4.1 Nye Kostnadsberegningssaker

Innspill fra KS

Kommunenes ansvar for spesialistutdanning i allmennmedisin.

Dette er en ny oppgave som kommunene er pålagt ansvar for gjennom forskrift, selve helse- og omsorgstjenesteloven omtaler kun et «medvirke – til – ansvar». Oppgaven har ikke vært kostnadsberegnet tidligere og er ikke finansiert tilstrekkelig. Rekrutteringstilskuddet er økt – og kan benyttes til dette formålet – og det er avsatt tilskuddsmidler til veiledning, men det er ikke på langt nær dekkende til å dekke de kostnadene kommunene vil få knyttet til spesialistutdanning. 40% av norske allmennleger er ikke godkjente spesialister. KS ber om at det gjennomføres kostnadsberegninger mellom stat og kommune i henhold til retningslinjene i konsultasjonsordningene.

Innspill fra KS slutt

Svarmerknad fra Helse- og omsorgsdepartementet

I høringsnotat om endringer i spesialistforskriften, ble dette gjort rede for. KS har i sitt hørings svar gitt innspill på at de mener oppgaven med spesialistutdanning i allmenn-medisin ikke er kompensert tilstrekkelig økonomisk i kommunene. Endringene i spesialistforskriften er fastsatt og har trådt i kraft etter å ha vært på offentlig høring. Det er gjort en kvantifisering av antall timer kommunen plikter å gi i veiledning for den enkelte lege i spesialisering (tre timer per mnd. i 10,5 av årets måneder).

Som følge av Stortingets budsjettvedtak for 2019, er det avsatt 46 mill. kroner som tilskudd til kommuner for dekning av utgifter til veiledning som spesifisert over, samt inntil en times for- og etterarbeid i samme periode. Ut fra beregningene vil det årlige tilskuddet ligge i overkant av 40 000 per kandidat og gjelde inntil fem år per kandidat. Det planlegges å lyse ut midlene før påske.

Kommunen har som KS viser til, et medvirkningsansvar for etter- og videreutdanning. Det er fra statens side lagt til grunn at spesialistutdanning av leger i allmennmedisin er en del av dette ansvaret. Helsedirektoratet har utarbeidet veiledningsmateriell og maler som kommunen kan bruke når de skal lage utdanningsplaner for kandidatene. Helsedirektoratet vil også kunne bistå, hvis kommunene har spørsmål i denne prosessen. Når kommunen har fått dette på plass, kan det gjenbrukes.

Endringene i spesialistforskriften trådte i kraft 1. mars 2019 og Helse- og omsorgsdepartementet følger med på gjennomstrømmingen.

Svarmerknad fra Helse- og omsorgsdepartementet slutt

Innspill fra Barne- og likestillingsdepartementet

Involvering av KS i kostnadsberegning av barnevernsreformen

Regjeringen har besluttet at ansvarsendringene som følger av barnevernsreformen skal tre i kraft i 2022. Endringene innebærer bl.a. at kommunene får et større økonomisk ansvar for barnevernstiltak. Den statlige refusjonsordningen for forsterkningstiltak i fosterhjem skal avvikles og midlene skal overføres til kommunene. Det er videre lagt opp til at de kommunale egenandelene for institusjonstiltak og andre statlig barnevernstiltak vil bli økt. Endringene i kommunenes økonomiske rammevilkår vil bli fulgt opp i budsjettsammenheng. Det fremgår av Prop. 73 L (2016-2017) at kommunene skal kompenseres for anslåtte merutgifter gjennom rammetilskuddet, med virkning fra samme tidspunkt som lovendringsforslagene settes i kraft, altså fra 2022. Kompensasjonen motsvares i hovedsak av reduserte utgifter og økte inntekter for Bufetat. På enkelte områder vil overføringen skje trinnvis, ettersom Bufetats utgifter reduseres. BLD vil involvere KS i arbeidet med å beregne størrelsen på kompensasjonen til kommunesektoren.

Innspill fra Barne- og likestillingsdepartementet slutt

5 Lovmedvirkningssaker

Rutiner for involvering av kommunesektoren i statlige lovutredninger rettet mot kommunesektoren, ble fastsatt på det første konsultasjonsmøtet 28. februar 2013.

I tråd med Meld. St. 12 (2011–2012) skal avveininger mellom hensyn som tilsier nasjonal styring og hensyn til lokaldemokratiet og kommunal handlefrihet fremgå av departementenes høringsdokumenter og lovproposisjoner til Stortinget. Medvirkningen fra KS kan bidra til å synliggjøre denne avveiningen gjennom å belyse konsekvenser for kommunesektoren ved utredning av nytt eller revidert lov og regelverk.

Formålet med medvirkningen fra KS er at regjeringen og Stortinget får et best mulig beslutningsgrunnlag.

Ordningen omfatter statlig initierte lov- og forskriftsendringer, inkludert rettighetslovgivning, som pålegger kommunesektoren nye eller endrede oppgaver eller plikter. Rutinene for medvirkning fra KS vil også gjelde når arbeidet med nye lover eller forskrifter har sin bakgrunn i EU/EØS-regelverk.

Rutinene vil bygge på de administrative og politiske samarbeidsarenaene som allerede eksisterer gjennom konsultasjonsordningen.

Både KS og departementene kan melde opp saker som er aktuelle for lovmedvirkning. Det gis en statusoppdatering av pågående lovmedvirkningssaker i materialet ved behov.

En oversikt over pågående arbeid, er gitt i vedlegg b.

5.1 Nye lovmedvirkningssaker

Innspill fra Kulturdepartementet

Revisjon av Lov 29. juni 2007 nr. 89 om ansvaret offentlige styresmakter har for kulturverksemd (kulturlova)

Meld. St. 8 (2018-2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida* varsler at departementet vil gjennomgå kulturlova med sikte på å styrke kulturområdet som del av kommunal og regional planlegging, styrke samhandlingen mellom forvaltningsnivåene og sikre armlengdeprinsippet. Kulturmeldingen behandles i Stortinget 14. mai 2019.

Kulturdepartementet legger opp til å involvere KS i det planlagte lovarbeidet gjennom bilaterale møter.

Innspill fra Kulturdepartementet slutt

Innspill fra Helse- og omsorgsdepartementet

Lovarbeid om fakturert samfinansering

Det pågår et arbeid med å utrede mulig lovregulering av fakturert samfinansiering av nasjonale e-helseløsninger, herunder juridiske avklaringer knyttet til egenregi og enerett. Det

tas sikte på eventuell høring høsten 2019. Det er avtalt dialogmøter med KS på administrativt nivå våren 2019.

Innspill fra Helse- og omsorgsdepartementet slutt

6 Bilaterale avtaler

Arbeidet med bilaterale avtaler mellom staten og KS innenfor enkeltsektorer er styrket og videreutviklet som en del av en mer forpliktende konsultasjonsordning fra 2007.

Per april 2019 er det sju gjeldende bilaterale avtaler innenfor konsultasjonsordningen. En oversikt over bilaterale samarbeidsavtaler ligger som vedlegg c.

Kjennetegn ved avtalene:

- inngått på politisk nivå
- to parter, staten ved departementene og kommunesektoren ved KS
- begrenset varighet
- de er en del av den nasjonale dialogarenaen med kommunesektoren som konsultasjonsordningen representerer

Det er et mål at avtalene skal brukes på prioriterte kommunale politikkområder og som alternativ til sterkere styringsvirkemiddel som lovfesting og øremerking.

Partene er enige om at avtaler bidrar til en mer systematisk, tettere og omfattende dialog og samarbeid mellom staten og kommunesektoren. KS bidrar til gjennomføringen med nettverk, arenaer, spredning og gjensidig utveksling av informasjon og erfaringer.

6.1 Status bilaterale avtaler

Innspill fra Kulturdepartementet

Bilateral avtale på kulturområdet

De nye nasjonale kulturpolitiske målene som presenteres i Meld. St. 8 (2018-2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida* skal i større grad vise at kulturpolitikken er en nasjonal satsing der virkemidler og tiltak på både statlig, fylkeskommunalt og kommunalt nivå inngår. Det ble i bilateralt møte mellom KUD og KS 16. november 2018 avtalt at det tas sikte på å utarbeides en bilateral avtale som kan bidra til felles måloppnåelse i den nasjonale kulturpolitikken. Kulturmeldingen behandles i Stortinget 14. mai 2019. Det er avtalt møte med KS 6. juni 2019 for å drøfte oppfølging av kulturmeldingen og mulig innhold i en bilateral avtale. Det tas sikte på å ferdigstille avtalen for signering i bilateralt konsultasjonsmøte medio oktober/november 2019.

Innspill fra Kulturdepartementet slutt

Innspill fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Digihjelpen til innbyggerne

KMD støtter KS arbeid med utviklingen av Digihjelpen på flere måter og KS og KMD har inngått en intensjonsavtale 30. juni 2016 om utvikling av Digihjelpen – et kommunalt veiledningstilbud, for å øke innbyggerens digitale kompetanse. En samarbeidsavtale om dette ble inngått i januar 2018 og gjelder ut 2019. En ny avtale, eventuelt forlengelse av nåværende, bør vurderes i løpet av høsten 2019.

Innspill fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet slutt

7 Orienteringssaker

7.1 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Innspill fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Implementering av EUs webdirektiv (universell utforming av IKT)

Kommunal- og Moderniseringsdepartementet samarbeider med Kultur- og likestillingsdepartementet om å implementere EUs webdirektiv i norsk rett. Det er forventet at høringsnotatet med forslag til lov- og forskriftsendringer blir lagt ut på offentlig høring i løpet av våren/sommeren 2019. Norge har allerede regelverk på området, som omfatter både offentlig og privat sektor. Se Likestillings- og diskrimineringsloven og Forskrift om universell utforming av IKT. Direktivet retter seg kun mot offentlig sektor.

Vedlegg a) Oversikt over kostnadsberegningssaker

Sak	Oppmeldt
Justis- og politidepartementet	
Nødnett	2. møte 2007
Barne- og likestillingsdepartementet	
Barnevernsreformen	2. møte 2019

Vedlegg b) Oversikt over lovmedvirkningssaker

Sak	Oppmeldt
Justis- og politidepartementet	
Nødnett	2. møte 2007
Helse- og omsorgsdepartementet	
Eldreombud	1. møte 2019
Fakturert samfinansiering	2. møte 2019
Kunnskapsdepartementet	
Helhetlig gjennomgang av introduksjonsloven	1. møte 2019
Forslag til lov om tolking i offentlig sektor (tolkeloven)	1. møte 2019
Kulturdepartementet	
Kulturlova	2. møte 2019

Vedlegg c) Oversikt over bilaterale samarbeidsavtaler i konsultasjonsordningen per april 2019

Avtaler om velferdstjenester (kvalitet/tjenesteutvikling)		Parter	Inngått	Utløper	Første avtale inngått
1	Avtale mellom Kunnskapsdepartementet og KS om kvalitetsutvikling i barnehagen og grunnopplæringen.	KD og KS	20.4.2018	31.12.2021	2009
2	Avtale om gjennomføring av Leve hele livet 2019 - 2023	HOD og KS	26.6.2018	31.12.2023	2018
3	Avtale om utvikling av Digihjelpen	KMD og KS	26.1.2018	31.12.2019	2018
Avtaler om samhandling mellom ulike deler av forvaltningen					
4	Avtale om bosetting av flyktninger i kommunene og om etablering og nedlegging av asylmottak samt omsorgssentre	JD, KD, BLD, KMD og KS	29.8.18	31.12.2021	2004
5	Utviklingsavtale mellom Arbeids- og sosialdepartementet og KS for	ASD og KS	20.04.2018	31.12.2022	2012

	partnerskapet stat –kommune om NAV-kontorene				
6	Samarbeidsavtale mellom regjeringen og kommunesektoren om styrket kommunal- og regional planlegging	KMD og KS	21.11.2018	31.12.2019	2017
7	Avtale om samarbeid ved løslatelse etter straffegjennomføring i fengsel	JD og KS	10.04.2019	31.12.2021	2019